

บทที่ 1

บทนำ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการสารบรรณคำสั่งของสำนักงานสรรพากรภาค 8 พัฒนาขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการปฏิบัติงานด้านการควบคุมคำสั่งของสำนักงานสรรพากรภาค 8 และทำให้เกิดการจัดการสารบรรณอย่างเป็นระบบโดยมีหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่ได้รับ แผนดำเนินการ ขอบเขตและวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา นิยามศัพท์ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 หลักการและเหตุผล

สำนักงานสรรพากรภาค 8 ตั้งอยู่ที่ศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ อาคารศาลากลางหลังเดิม ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คูแลรับผิดชอบหน่วยงานสังกัดกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ที่มีที่ตั้งในภาคเหนือตอนบนได้จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา และแม่ฮ่องสอน มีหน้าที่หนึ่งคือควบคุมสั่งการด้วยการออกคำสั่ง เพื่อบังคับใช้กับบุคลากรและบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 ในแต่ละปีได้ออกคำสั่งต่างๆ เป็นจำนวนมาก (โดยประมาณปีละ 4,000 รายการ) ในการออกคำสั่งแต่ละเรื่องเจ้าของเรื่องจะจัดทำเอกสารคำสั่งที่มีจำนวนชุดตามจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งให้ฝ่ายบริหารงานทั่วไปซึ่งมีหน้าที่ควบคุมเลขที่คำสั่ง ทำการลงบันทึกรายละเอียดในสมุดเพื่อลำดับเลขที่คำสั่ง แล้วส่งเอกสารคำสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติต่อไป ซึ่งวิธีการดังกล่าวมีข้อจำกัดในการควบคุม เช่น การลำดับเลขไม่ต่อเนื่องสลับไปมาเนื่องจากการลำดับเลขไม่อัตโนมัติและต้องมีการแทรกคำสั่งพิเศษ การออกคำสั่งยึดอายุผู้ประกอบการแต่ละรายจะต้องการเลขที่คำสั่งหลายเลขทำให้เสียเวลาในการกรอกข้อมูลที่มีรายละเอียดเหมือนกัน การติดตามสืบค้นยุ่งยากเนื่องจากเอกสารมีจำนวนมาก และการเผยแพร่เอกสารคำสั่งของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน ล่าช้า หากเป็นเรื่องที่กำหนดวันสิ้นสุดเวลาการปฏิบัติงานไว้ ทำให้เกิดความเสียหายได้

จากข้อจำกัดและความไม่สะดวกในการทำงานสำนักงานสรรพากรภาค 8 จึงปรับเปลี่ยนแนวคิด วิธีการบริหารงาน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นและลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในส่วนของการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ เช่นกระดาษ แฟ้มเก็บเอกสาร ตู้ ชั้นวางเอกสาร รวมทั้งพื้นที่สำหรับ

จัดเก็บเอกสาร ด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่มาพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในเรื่องการจัดการฐานข้อมูล (Database Management System) มาช่วยทำให้ได้ฐานข้อมูลเอกสารคำสั่ง และใช้เทคโนโลยีทางด้านระบบเครือข่ายมาประยุกต์ใช้กับระบบงาน ให้ได้สารสนเทศที่มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ มีความทันสมัย การปฏิบัติงานทันต่อเหตุการณ์ สนับสนุนองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการสารบรรณคำสั่งของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ที่สามารถควบคุมและติดตามเอกสารสารบรรณคำสั่งของสำนักงานสรรพากรภาค 8

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ได้ระบบจัดการสารบรรณคำสั่งของสำนักงานสรรพากรภาค 8 เพื่อใช้ตรวจสอบและควบคุมติดตามเอกสารสารบรรณ

1.3.2 ได้ฐานข้อมูลเอกสารสารบรรณคำสั่งของสำนักงานสรรพากรภาค 8

1.3.3 เป็นแนวทางให้การจัดการคำสั่งให้หน่วยงานภายในและภายนอกกรมสรรพากร

1.4 แผนดำเนินการ ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.4.1 แผนการดำเนินการ

- 1) เก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาความต้องการของผู้ใช้งาน
- 2) วิเคราะห์และออกแบบระบบ
- 3) การออกแบบระบบฐานข้อมูล
- 4) การพัฒนาระบบโปรแกรมจัดการสารบรรณคำสั่งของสำนักงานสรรพากรภาค 8
- 5) การติดตั้งและทดสอบการทำงานของระบบ
- 6) จัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรม พร้อมอบรมแนะนำการใช้งานโปรแกรม

1.4.2 ขอบเขต

1) ระบบฯ ต้องมีการเก็บข้อมูลประวัติการใช้งานของผู้ใช้งาน(Log File) เมื่อมีการทำงาน บันทึก แก้ไข ยกเลิกคำสั่ง

2) ข้อมูลที่นำเข้าสู่ระบบกำหนดเป็นประเภทดังนี้

(1) คำสั่งประเภท ก. หมายถึง คำสั่งภายในทั่วไปที่ใช้ลายมือชื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ และพิมพ์บน e-form ของระบบงานได้ เช่น คำสั่งแต่งตั้งข้าราชการให้รักษาการแทน

(2) คำสั่งประเภท ข. หมายถึง คำสั่งที่ต้องมีลายมือชื่อของผู้มีอำนาจลงนามในเอกสาร เช่น คำสั่งอัยค ดอนอัยค ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

- คำสั่งทั่วไป หมายถึงคำสั่งที่ออกเลขที่คำสั่งตามลำดับทั่วไป
- คำสั่งพิเศษ หมายถึงคำสั่งที่มีความจำเป็นต้องให้สอดคล้อง

ต่อเนื่องกับเลขที่คำสั่งที่เคยออกไปแล้ว ด้วยการกำหนดเลขที่คำสั่งขึ้นเอง

3) ระดับการใช้งานของผู้ใช้งานระบบตามการปฏิบัติงาน ดังนี้

(1) ผู้ใช้งานทั่วไป จะมีหน้าที่ดังนี้

• คำสั่งประเภท ก. ผู้ใช้งานสามารถจัดทำคำสั่งประเภท ก. ได้ในระบบ และสามารถติดตามขั้นตอนของการจัดการคำสั่งได้

• คำสั่งประเภท ข. ทั่วไป ผู้ใช้งานจะจัดทำเอกสารคำสั่งเสนอผู้บริหารตามลำดับ เพื่อให้ผู้มีอำนาจลงนามในคำสั่ง

(2) เจ้าหน้าที่สารบรรณ จะสามารถจัดทำคำสั่งประเภท ก. ได้ และมีหน้าที่จัดการข้อมูลการจัดทำคำสั่งประเภท ข. ทั่วไปในระบบ โดยหลังจากได้รับเอกสารคำสั่งที่ผู้มีอำนาจลงนามแล้วจะบันทึกข้อมูลการจัดทำคำสั่งประเภท ข. ทั่วไปในระบบ เมื่อได้เลขคำสั่งจากระบบแล้วจะทำการถ่ายภาพ (Scan) เอกสารคำสั่ง เก็บในระบบ เลือกหน่วยงานที่จะจัดส่งคำสั่งให้ทางอีเมล (e-Mail) และไปรษณีย์

(3) หัวหน้างานสารบรรณ สามารถทำงานพื้นฐานได้เหมือนกับผู้ใช้งานระดับเจ้าหน้าที่สารบรรณ จัดทำเอกสารคำสั่งพิเศษตามที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการพิจารณาใช้เลขที่คำสั่งตามความเหมาะสม เสนอคำสั่งพิเศษให้ผู้มีอำนาจลงนาม สามารถจัดการควบคุมทะเบียนคำสั่งบนระบบได้ทุกประเภท พิจารณาการเสนอคำสั่งประเภท ก. บนระบบ ให้ผู้มีอำนาจลงนาม ควบคุมการจัดการคำสั่งประเภท ข.

(4) ผู้มีอำนาจลงนาม จะพิจารณาลงนามคำสั่งประเภท ก. บนระบบ และลงนามในเอกสารคำสั่งประเภท ข.

4) ระบบสามารถจัดการทะเบียนคำสั่งดังนี้

(1) คำสั่งประเภท ก.

• ระบบฯ จะจัดทำเอกสารคำสั่งอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบคำสั่งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และโอนย้ายไฟล์ผ่านเข้าสู่ระบบ(Upload) ไฟล์เอกสารอ้างอิงที่ต้องออกคำสั่ง ซึ่งเอกสารนั้นจะลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เลขที่คำสั่ง วันที่ลงนาม จะลำดับตามการทำงานของระบบฯ

(2) เอกสารคำสั่งประเภท ข.

- คำสั่งประเภท ข. ทั่วไป ระบบฯ สามารถออกเลขที่ลำดับคำสั่งได้โดยอัตโนมัติครั้งละหลายๆ เลข โดยการเลือกจำนวนคำสั่งที่ต้องการบันทึกเนื่องจากบ่อยครั้งที่มีการออกเลขที่คำสั่งที่มีข้อมูลเหมือนกัน ครั้งละหลายๆ เลข เช่น คำสั่งอายุัด ถอนอายุัด เป็นต้น

- คำสั่งประเภท ข. พิเศษ ระบบฯ สามารถให้แทรกเลขที่คำสั่งที่ต้องการโดยไม่กระทบกับเลขลำดับที่ออกโดยอัตโนมัติอื่นๆ และจัดเก็บเอกสารคำสั่งในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์

- ระบบฯ สามารถเก็บข้อมูลเอกสารคำสั่งในรูปแบบไฟล์ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยผู้ลงทะเบียนจะทำการถ่ายภาพ เอกสารคำสั่งและทำการโอนย้ายไฟล์ผ่านเข้าสู่ระบบ

- ระบบฯ สามารถส่ง e-Mail ให้แก่หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้โดยอัตโนมัติ

- ระบบฯ สามารถพิมพ์ชื่อที่อยู่เพื่อส่งเอกสารคำสั่งฉบับจริงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) ระบบฯ สามารถทำการค้นหา และเรียกดูข้อมูลคำสั่งผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ทันทีตาม เงื่อนไขต่างๆ เช่น ตามเลขที่คำสั่ง ตามชื่อเรื่อง ตามชื่อเจ้าของเรื่อง เป็นต้น

6) ระบบฯ สามารถทำการแก้ไข และยกเลิกคำสั่ง ที่เคยลงทะเบียนไปแล้ว โดยผู้ที่แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งจะต้องเป็นผู้ใช้คนเดียวกันกับผู้ลงทะเบียน ซึ่งคำสั่งที่มีการยกเลิกจะยังคงมีข้อมูลอยู่ในระบบแต่จะมีสัญลักษณ์ [-] แสดงไว้ท้ายคำสั่ง

7) ระบบฯ สามารถทำการปรับเลขลำดับคำสั่งให้เป็นลำดับที่ 1 อัตโนมัติเมื่อมีการขึ้น พ.ศ. ใหม่

8) ระบบฯ สามารถส่งอีเมลล์ไฟล์คำสั่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยอัตโนมัติเพื่อเจ้าหน้าที่จะได้วางแผนการปฏิบัติงานได้ล่วงหน้า

1.4.3 วิธีวิจัย

1) เก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาความต้องการของผู้ใช้งานในระดับการใช้งานส่วนต่างๆ เพื่อกำหนดความสามารถของระบบที่ต้องการ ดังนี้

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ใช้งานระบบในปัจจุบันคือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารงานทั่วไปที่มีหน้าที่ควบคุมการออกเลขที่คำสั่ง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่จะใช้งานไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ทีมงานนำเสนอข่าวสารบนเว็บไซต์

(2) ข้อมูลทฤษฎี ได้แก่ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) วิเคราะห์และออกแบบระบบ หลังจากการศึกษาและรวบรวมความต้องการของระบบแล้ว จึงได้วิเคราะห์และกำหนดขอบเขตของระบบโดยใช้แผนผังบริบท (Context Diagram) ซึ่งแสดงให้เห็นภาพรวมของระบบและเห็นถึงความสัมพันธ์ของระบบสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับระบบ และแผนผังกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram) แสดงให้เห็นถึงระบบว่าประกอบด้วยระบบงานย่อยอะไรบ้าง

3) การออกแบบระบบฐานข้อมูล โดยการสร้างความสัมพันธ์ของฐานข้อมูล ซึ่งออกแบบตามหลักการออกแบบฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์

4) การพัฒนาระบบโปรแกรมจัดการสารบรรณคำสั่งของสำนักงานสรรพากรภาค 8 พัฒนาระบบโดยใช้ Web Technology

5) การติดตั้งและทดสอบการทำงานของระบบ

(1) ทำการติดตั้งโปรแกรมระบบพร้อมฐานข้อมูล เข้าสู่เครื่องแม่ข่ายของสำนักงานสรรพากรภาค 8

(2) ทดสอบระบบที่ติดตั้งผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของสำนักงานสรรพากรภาค 8

6) จัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรม พร้อมอบรมแนะนำการใช้งาน โปรแกรม

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1.5.1 ซอฟต์แวร์ (Software)

1) โปรแกรมระบบปฏิบัติการไมโครซอฟท์วินโดวส์เอ็กซ์พี (Microsoft Windows XP)

2) โปรแกรมเว็บเซิร์ฟเวอร์ (Apache Web Server)

3) โปรแกรมการจัดการฐานข้อมูลมายเอสคิวแอล (MySQL)

4) โปรแกรมมาโครมีเดียครีมีฟเวอร์ ใช้สำหรับออกแบบเว็บเพจ

5) โปรแกรมอโดบีโฟโต้ชอป ใช้สำหรับตกแต่งรูปภาพและความสวยงาม

1.5.2 ฮาร์ดแวร์สำหรับเครื่องแม่ข่ายประกอบด้วย

1) เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายประกอบด้วย

(1) หน่วยประมวลผลกลางคอร์ทูคูโอ ทำงานด้วยความเร็วไม่น้อยกว่า 3.0 กิกะเฮิร์ต (GHz)

(2) หน่วยความจำหลัก (RAM) ความเร็วไม่น้อยกว่า 2 กิกะไบต์ (GB)

(3) หน่วยความจำสำรอง (Hard Disk) ความจุไม่น้อยกว่า 320 กิกะไบต์

- (4) จอภาพ
- (5) แป้นพิมพ์
- (6) เมาส์
- 2) เครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่ายประกอบด้วย
  - (1) หน่วยประมวลผลกลางคอร์ทูคูโอ ทำงานด้วยความเร็วไม่น้อยกว่า 2.8 กิกะเฮิรท์
  - (2) หน่วยความจำหลัก ความเร็วไม่น้อยกว่า 1 เมกกะไบต์ (MB)
  - (3) หน่วยความจำสำรอง ความจุไม่น้อยกว่า 160 กิกะไบต์
  - (4) จอภาพ
  - (5) แป้นพิมพ์
  - (6) เมาส์
- 3) เครื่องกราฟภาพ (Scanner) จำนวน 1 เครื่อง
- 4) เครื่องพิมพ์ จำนวน 1 เครื่อง

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 สารบรรณคำสั่ง หมายถึง หนังสือสั่งการที่สำนักงานสรรพากรภาค 8 มีอำนาจลงนามสั่งการให้ปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีรูปแบบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526

1.6.2 สำนักงานสรรพากรภาค 8 หมายถึง หน่วยงานสังกัดกรมสรรพากรกระทรวงการคลัง มีหน้าที่กำกับดูแลการบริหารงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาที่มีที่ตั้งในภาคตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา และแม่ฮ่องสอน

1.7 สถานที่ใช้ในการดำเนินการและรวบรวมข้อมูล

- 1.7.1 สำนักงานสรรพากรภาค 8 จังหวัดเชียงใหม่
- 1.7.2 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 1.7.3 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่